

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

Юридичний факультет

Кафедра кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова Приймальної комісії

Міжнародного економіко-

гуманітарного університету імені

академіка Степана Дем'янчука

Віталій ДЕМ'ЯНЧУК

від 27 травня 2026 року

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

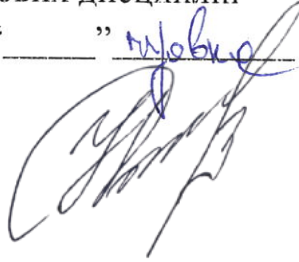
**при вступі на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на основі НРК6; НРК7**

Рівне - 2026

Програма обговорена та узгоджена на засіданні кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін

Протокол № 3 від “чл” лютого 2026 року

Завідувач кафедри

Наталія ДЕРЕВ'ЯНКО

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Протокол № 4 від 27 травня 2026 року).

Відповідальний секретар

Сергій БЛИЗНЮК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування для осіб, що вступають для здобуття ступеня магістра спеціальності D8 Право на основі ступеня бакалавра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за напрямом підготовки «Право» дозволяє здійснити оцінювання знань абітурієнтів із найважливіших фундаментальних юридичних дисциплін. На іспит виносяться основні питання з вказаних дисциплін, котрі зумовлюють єдність системи права в цілому та розкривають найважливіші теми цих навчальних предметів.

Питання з «Теорії держави та права» спрямовані на виявлення глибини оволодіння випускниками освітнього рівня «бакалавр» в галузі знань 081 «Право» загальнотеоретичними знаннями про державу та право. Необхідність цих знань, вміння ними користуватись в діяльності юриста-практика є особливо актуальними у сучасний період реформування державно – правової діяльності в нашій країні.

Питання з «Кримінального права» та «Кримінального процесу» є формою підсумкового контролю знань випускників освітнього рівня «бакалавр» в галузі знань 081 «Право» з основних галузей права, котрі передбачають регулювання кримінальних, кримінально-процесуальних відносин у сфері кваліфікації злочинів та застосування процедури притягнення правопорушників до кримінальної відповідальності. Зокрема, у програму включені питання із найважливіших тем вказаних дисциплін. На іспиті студенти повинні показати професійну підготовленість, вміння творчо використовувати основні фундаментальні положення наук кримінального права та кримінально-процесуального права, а саме «злочин, кваліфікація злочинів, склад злочинів, кримінальна відповідальність, стадії кримінального процесу». Абітурієнти повинні знати основні функції, мету та цілі кримінального судочинства як такі, що встановлені юридичними науками та на практиці.

Під час вступного іспиту студенти повинні показати професійну підготовленість, вміння творчо використовувати основні фундаментальні положення «Цивільного права» та «Цивільного процесу», що направлені на врегулювання переважно майнових відносин економічного характеру у сфері

використання прав та виконання обов'язків суб'єктів правовідносин: фізичних осіб, юридичних осіб та похідних від них спеціалізованих суб'єктів (фізичної особи-підприємця, господарського товариства, працівника, тощо).

У списку рекомендованих джерел, що додається до програми, наведено перелік сучасної наукової спеціальної літератури.

Питання до всутипного екзамену з дисципліни

«ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

1. Основні теорії походження держави (теологічна, договірна, патріархальна, насильницька (завоювання), соціально-економічна.

Пояснити: В яку епоху виникла певна теорія. Хто є її основоположником? Яке раціональне зерно закладено в певній теорії? В чому полягає критика тої чи іншої теорії.

2. Державна влада як основна ознака держави, її характеристика та структура.

Пояснити: Визначення поняття «державна влада». Ознаки державної влади, що відрізняють її від влади в первіснообщинному суспільстві та від влади в інших недержавних організаціях. Поняття «владних повноважень». Чому державна влада є однією із основних ознак держави.

3. Принципи поділу державної влади на гілки.

Пояснити: Необхідність поділу державної влади на гілки: законодавчу, виконавчу, судову. Ознаки певної гілки державної влади. Які ознаки органи державної влади, які не відносяться до вказаних гілок влади (глава держави, Прокуратура, тощо). Принципи: «взаємного стримування негативних проявів однієї гілки влади іншою»; «ефективності державного управління та виконання державних функцій»; «доцільності поділу державної влади» інші принципи. Актуальність удосконалення розподілу державної влади на гілки в сучасних умовах.

4. Функції держави і методи їх здійснення.

Пояснити: Визначення функцій держави. Визначення функцій згідно їх класифікації. Співвідношення понять «функції держави», «завдання держави». Критерії розмежування основних і неосновних функцій. Які методи здійснення функцій держави в тоталітарній та демократичній державі? Які існують засоби юридичної регламентації функцій держави і як вони співвідносяться із фактичних виконанням органами держави? Яким суб'єктом делеговано виконання функцій держави?

5. Основні ознаки держави.

Пояснити: Визначення основних ознак держави: державна влада, державна територія, державний суверенітет, система права (законодавства), оподаткування, апарат держави. Які з даних ознак мають нормативно-правову регламентацію (наприклад, державний суверенітет)? Які ознаки державної території відрізняють від території домоволодіння, територіального простору займаного первіснообщинним суспільством, тощо? Чому вказані ознаки є основними? Характеристика історичних типів держави.

6. Форми держави (форма державного устрою, форма державного правління, форма державного режиму).

Пояснити: Визначення таких понять: «форма держави», «форма державного правління», «форма державного устрою», «форма державного режиму», «унітарна держава», «федеративна держава», «монархія», «республіка», «президентська республіка», «парламентська республіка», «змішана республіка», «тоталітарний режим», «демократичний режим». Вказати на ознаки форми держави України.

7. Механізм державного управління, його елементи.

Пояснити: Визначення: «механізм державного управління», «апарат держави», «організації, що не наділені владними повноваженнями», «орган держави». Що являється основою держу правління? Які основні принципи характеризують механізм держу правління та апарат держави? Основні завдання механізму держу правління. Надати порівняльну теоретичну характеристику системи органів держави, що мають владні повноваження (апарат держави) і системи органів держави, що не наділені владними повноваженнями (як другої складової механізму держави).

8. Органи державної влади, їх риси і види.

Пояснити: Поняття «органу державної влади». Риси органів держави. Загальнотеоретична класифікація органів державної влади. Класифікація органів державної влади України. В чому полягає співвідношення «органу державної влади» та «органів місцевого самоврядування». Основні нормативно-правові акти, що вказують на статус органів державної влади.

9. Поняття місцевого самоврядування, його риси та органи.

Пояснити: Поняття «місцеве самоврядування», «органи місцевого», «територіальна громада». В чому полягає загальносуспільна мета впровадження місцевого самоврядування. На яких рівнях влади існують органи місцевого самоврядування. Основні завдання місцевого самоврядування. В чому полягає співвідношення органів державної влади та органів місцевого самоврядування? Принципи місцевого самоврядування. Основні нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері місцевого самоврядування.

10. Основні права людини, їх ознаки, види та засоби спрямовані на їх здійснення на захист.

Пояснити: Визначення «основних прав людини» та похідні від даної категорії: «основні права людини», «основні національних меншин», тощо. Види основних прав людини, їх теоретичні визначення. Співвідношення понять: «основні права людини», «конституційні права людини», «природні права людини». Засоби захисту та здійснення основних прав людини, як внутрішньодержавні так і загальносвітові. Членом яких міжнародно-правових організацій щодо захисту основних прав людини являється Україна.

11. Основні обов'язки людини, їх ознаки, види та засоби спрямовані на їх дотримання.

Пояснити: Визначення «основних обов'язків людини» та похідні від даної категорії: «основні обов'язки національних меншин», тощо. Види основних обов'язків людини, їх теоретичні визначення. Співвідношення понять: «обов'язки людини», «основні обов'язки людини», «конституційні обов'язки людини». Міжнародно-правові та внутрішньодержавні засоби забезпечення виконання «основних обов'язків людини».

12. Політична система суспільства та її елементи.

Пояснити: Визначення «політичної системи суспільства». Елементи політичної системи суспільства: політичні партії, громадські організації (об'єднання громадян). Їх визначення, юридичні ознаки та законодавство, що регулює їх діяльність. З яких мотивів законодавець визнає одні суб'єкти елементами політичної системи суспільства, а інші ні (наприклад, релігійні організації)? Чому спроможність впливати на здійснення державної влади, або безпосередньо її здійснювати є визначальною рисою елементів політичної системи суспільства. Співвідношення понять: «суспільство», «неоднорідне суспільство», «політична система суспільства». Характеристика держави як центру (ядро) політичної системи суспільства. Взаємний вплив елементів політичної системи суспільства України.

13. Правова держава, ознаки, принципи.

Пояснити: Визначення «правова держава». Ознаки правової Держави. Принципи правової держави. Сутність правової держави як загально суспільного засобу забезпечення основних прав людини. Характеристика демократії як найважливішої ознаки правової держави та її складові (визначення). Взаємодія правової держави та громадянського суспільства. Останні юридичні кроки України до побудови правової держави.

14. Громадянське суспільство, ознаки, принципи.

Пояснити: Визначення «громадянське суспільство», його ознаки. Принципи громадянського суспільства. Сутність громадянського суспільства як реальна можливість його суб'єктів здійснювати і забезпечити свої основні права без максимального втручання держави. Взаємодія громадянського суспільства та правової держави. Останні юридичні кроки України до формування громадянського суспільства. Співвідношення понять «суспільство», «громадянське суспільство».

15. Характеристика теорій утвердження держави (теорія всезагального благоденства), теорія національної держави, комуно-фашистська теорія, психологічна теорія, концепція національної держави, теорія еліт.

Пояснити: Визначення концепції (теорії) утвердження держави. Сутність їх основних видів. В яку епоху виникла та чи інша теорія? Хто їх основоположники? Розвиток концепцій в сучасний період. В чому полягає критика тої чи іншої теорії?

16. Право в суб'єктивному та об'єктивному сенсі.

Пояснити: Визначення «право». Суб'єктивне право та можливості його вчинення особою: право на вчинення певної дії; право вимоги від особи вчинення певної дії; право звернутись до держави за захистом своїх порушених прав; обов'язок нести юридичну відповідальність. Об'єктивне юридичне право як засіб реалізації та забезпечення суб'єктивного права особи.

17. Спеціально-юридичні підходи до право розуміння.

Пояснити: Визначення «праворозуміння». Соціальний, позитивістський, нормативістський, гносеологічний підходи до право розуміння, їх визначення.

18. Право, його ознаки, принципи причини виникнення.

Пояснити: Визначення «права». Визначення основних ознак права. Взаємозв'язок «права», «моралі», «звичаїв», «політики», «релігії» у логічно-історичній послідовності. Загальносуспільні принципи права та спеціально-юридичні. Відтворення цих принципів в Конституції України та в основних конституційних законах.

19. Джерела права, їх види та ознаки.

Пояснити: Визначення «джерело права», «нормативно-правовий акт», «закон», «підзаконний нормативно-правовий акт», «нормативно-правовий договір», «правовий звичай», «правовий прецедент». Чому світова юридична практика сформувала традиційно існуючі джерела права: правовий звичай, нормативно-правовий акт, нормативно-правовий договір, правовий прецедент? Які із видів джерел права існують в Україні? Якими юридичними засобами забезпечується те чи інше джерело права? Розкрити логічну юридичну систему реалізації певного джерела права. Наприклад: «нормативно-правовий акт» має вираз – у законі, підзаконному нормативно-правовому акті; «нормативно-правовий договір» – у цивільних, трудових, міжнародних договорах, тощо; «правовий прецедент» – у діяльності судових органів; «правовий звичай» – в усній формі переказу.

20. Правова система, елементи, ознаки.

Пояснити: Визначення «правової системи». Елементи правової системи (діяльність судової системи, законодавство, структура судоустрою, система контрольно-наглядових органів) як основні чинники формування правової системи України. Загальносуспільна та юридичне призначення правової системи. Взаємовплив правової системи та форми держави.

21. Англосаксонська правова система.

Пояснити: Риси англосаксонської правової системи. Історичні етапи її формування в певних державах світу. Суспільно-правові, економічні чинники, що привели до її створення. Поширення англосаксонської правової системи на ряд країн світу.

22. Континентальна правова система.

Пояснити: Риси континентальної правової системи. Історичні етапи її формування в певних державах світу. Суспільно-правові, економічні чинники,

що привели до її створення. Поширення континентальної правової системи на ряд країн світу. Причини формування континентальної правової системи в країнах її виникнення та інших державах.

23. Романо-Германська правова система.

Пояснити: Риси Романо-Германської правової системи. Історичні етапи її формування в європейських країнах і поширити її на інші континенти. Створення Романо-Германських сімей (систем). Їх особливості у певних країнах. Причини формування Романо-Германської системи та її правових сімей.

24. Релігійно-традиційна правова система.

Пояснити: Риси релігійно-традиційної правової системи. Причини її формування. Основні чинники, що зумовлюють її функціонування. Історичні етапи її формування. Особливості релігійно-традиційних правових систем в певних країнах. Сприйняття рис даної системи деякими пострадянськими республіками та іншими країнами світу.

25. Система права її елементи та ознаки.

Пояснити: Визначення «системи права», її елементи в (галузі права, підгалузі права, правового інституту, норми права). Співвідношення понять: «система права», «система законодавства». Ознаки системи права: динамічність, функціональність, поділ на галузі права, тощо у своєму взаємозв'язку.

26. Галузі права як основні елементи системи права, їх види та ознаки.

Пояснити: Визначення «галузь права». Основні критерії галузі права: предмет та метод правового регулювання. Їх визначення. Основні види предмету та методів правового регулювання. Ознаки галузі права. Чинники, що впливають на виникнення, розвиток, зміну тої чи іншої галузі права. Чому фактично існують певні галузі права хоча немає їх кодифікації? Чи являється обов'язковою рисою галузі права закріплення її у прийнятті галузевого кодифікованого нормативно-правового акту? Формування нових галузей права в Україні.

26. Система законодавства та її характеристика.

Пояснити: Визначення «системи законодавства». Система законодавства як продукт правотворчої діяльності. Структура системи законодавства (закони, підзаконні нормативно-правові акти, їх юридичні норми). Система законодавства як невід'ємний елемент держави. В чому полягає співвідношення системи права із системою законодавства? Чому в систему законодавства входять і ті нормативно правові акти які втратили чинність?

28. Поняття нормативно-правових актів України та їх види.

Пояснити: Визначення «нормативно-правовий акт», «закон», «підзаконний нормативно-правовий акт». Нормативно-правовий акт як одна із найпоширеніших форм (джерел) права. Види нормативно-правових актів (загальнотеоретична класифікація) та види нормативно-правових актів в

Україні. Особливості такої класифікації в Україні у відношенні із загальнотеоретичною класифікацією. Набрання чинності нормативно-правових актів в Україні.

29. Поняття юридичної сили нормативно-правових актів.

Пояснити: Визначення «нормативно-правовий акт», «юридична сила нормативно-правових актів», «чинність нормативно-правових актів». Чому юридична сила нормативно-правових актів є такою їх властивістю, що полягає у співвідношенні актів за вагомістю органів державної влади, що їх приймають та вагомістю відносин, що вони регулюють? В чому полягає співвідношення юридичної сили нормативно-правових актів та набрання чинності нормативно-правових актів? Чому в юридичній термінології не існує поняття «нижчої юридичної сили нормативно-правових актів»?

30. Поняття Закону, його ознаки та види.

Пояснити: Визначення: «Закон», «Основний закон держави (Конституція)», «Конституційний закон», «звичайний закон». В чому полягає «вища сила законів» в порівнянні з підзаконними нормативно-правовими актами? Юридичні властивості закону як джерела права. Особливі юридичні властивості основного закону, конституційних законів, звичайних законів. Які його відносини вони регулюють та якими органами держави приймаються? Чому певні форми права мають юридичні властивості закону (постанови Конституційного Суду України, постанови Верховної Ради АРК, Міжнародно-правові договори, тощо)? Особливості набуття ними властивостей закону. Які правотворчі суб'єкти наділені правом прийняття законів? Класифікація законів України у співвідношенні із загальнотеоретичною класифікацією. Які нормативно-правові акти в Україні вказують на юридичні властивості законів?

31. Поняття підзаконних нормативно-правових актів, їх ознаки та види.

Пояснити: Визначення «підзаконний нормативно-правовий акт», «акт нормативно-правового характеру». В чому полягає сутність трьох принципів призначення підзаконних нормативно-правових актів: «для виконання законів», «дія у відповідності до норм законів», «недопустимість дії у супереч юридичній силі законів»? особливість юридичних ознак актів нормативно-правового характері котрі приймаються органами місцевого самоврядування; актів нормативно-правового характеру котрі приймаються місцевими органами державної влади України; актів управління підприємств, установ, організацій. Види підзаконних нормативно-правових актів України. Співвідношення за їх юридично силою.

32. Співвідношення нормативно-правових актів від правозастосувальних актів.

Пояснити: Визначення: «нормативно-правовий акт», «закон», «підзаконний нормативно-правовий акт», «акт нормативно-правового характеру», «правотворча діяльність», «правозастосувальна діяльність». Юридичні ознаки нормативно-правових актів та їх відмінність від юридичних властивостей правозастосувальних актів. Наголосити чому основними критеріями поділу

нормативно-правових актів і правозастосувальних актів є суб'єктність їх прийняття (правотворчими і відповідно не правотворчими органами державної влади). В чому сутність правозастосувальної діяльності як джерела винесення правозастосувальних актів. Суб'єкти правозастосувальної діяльності України. Ознаки нормативно-правових актів індивідуального характеру (наприклад: Указ Президента України про відзнаку, нагороду фізичної особи), що відрізняють його від правозастосувального акту (наприклад: Наказ працівника підприємства про призначення на посаду певного працівника, застосування дисциплінарного стягнення, тощо). Чому акти органів державної влади при застосуванні правового прецеденту носять елементи нормативно-правового акту та правозастосувального акту?

33. Систематизація нормативно-правових актів та її види.

Пояснити: Визначення: «систематизація», «кодіфікація», «інкорпорація». Види систематизації нормативно-правових актів. Суб'єкти кодифікаційної діяльності та її мета. Юридичні наслідки кодифікації. Властивості кодифікованого нормативного акту, що очолює певну галузь права. Сучасні процеси кодифікаційної діяльності в Україні. Суб'єкти інкорпорації, її юридичні наслідки, та мета.

34. Норма права та її ознаки.

Пояснити: Визначення: «норма права», «структура норми права», «гіпотеза», «диспозиція», «санкція», «інша соціальна норма». Норма права як найменший елемент системи права. Основні ознаки норми права та співвідношення їх з основними ознаками права. Норма права – як вид дозволеної та необхідної поведінки. Соціально-історична природа виникнення норм права та її соціальна сутність.

35. Співвідношення норм права та інших соціальних норм.

Пояснити: Визначення: «норма права», «інша соціальна норма». В чому полягає основне соціальне призначення норми права на відміну від інших соціальних норм: норм моралі, релігії, політичних норм, тощо? Взаємодія норм права та інших соціальних норм. В якому випадку інші соціальні норми можуть бути санкціоновані як норми права? В яких правових системах світу існує така державно-правова практика? Які юридичні критерії відмінності норм права від інших соціальних норм? Сутність таких критеріїв. Чому норми права складають єдину систему права, а інші соціальні норми складають декілька не пов'язаних між собою систем? Які наслідки недотримання вимог інших соціальних норм? Державно-правові засоби захисту (дозволів на існування, виконання, використання інших соціальних норм).

36. Види норм права.

Пояснити: Визначення: «норма права», «норма поведінки», «гіпотеза», «диспозиція», «санкція», «нормативно-правовий припис». Основні юридичні критерії поділу норм права на види (Класифікацію норм права та її подальшу характеристику відтворювати, відштовхуючись від основних видів норм права: дозволяючи, зобов'язуючих, заборонних та таких які дають визначення

правових явищ). В чому полягає зв'язок визначення певного виду норм права в залежності від існуючих основних методів правового регулювання: дозволу, зобов'язання, заборони, трактування правового явища? В чому полягає особливість норм права правового звичаю? В чому полягає юридичне призначення того чи іншого виду норм права? Особливості нормативно-правових приписів того чи іншого виду норм права?

37. Характеристика елементів структури норм права.

Пояснити: Визначення: «норма права», «гіпотеза», «диспозиція», «санкція», «нормативно-правовий припис». Чому всі норми права, без виключення мають два обов'язкові елементи: гіпотезу та диспозицію? Диспозиція – як центральний елемент норми права та способи її викладення: дозвіл, зобов'язання, заборона. Особливість викладення диспозиції та гіпотези у нормах права котрі дають визначення правового явища. Особливості викладення диспозиції та гіпотези у посилкових та бланкетних нормах права. Чому диспозиція і гіпотеза в нормах права чітко визначені та розмежовані між собою на відміну нечіткого викладення, злиття, або навіть відсутності в інших соціальних нормах? Диспозиція, гіпотеза та санкція як спосіб викладення нормативно-правового припису правотворчого органу.

38. Види гіпотез норм права.

Пояснити: Визначення: «гіпотези норми права», «норма права». Наголосити, що гіпотези норм права в основі своєї класифікації зумовлені основною класифікацією норм права: дозволяючих, зобов'язуючих, заборонних. Особливості класифікації гіпотез в бланкетних та посилкових нормах права. В чому полягає особливість нормативно-правового припису закладеній в тій чи іншій гіпотезі?

39. Види диспозицій норм права.

Пояснити: Визначення: «диспозиція норми права», «норма права». Наголосити, що диспозиції базуються на класифікації норм права за визначальним критерієм, що поділяють їх на дозволяючі, зобов'язуючі, заборонні. Особливості класифікації гіпотез в бланкетних та посилкових нормах права. В чому полягає особливість нормативно-правового припису диспозиції в тій чи іншій нормі права.

40. Види санкцій норм права.

Пояснити: Визначення: «санкція норми права», «норма права». Санкція як засіб забезпечення реалізації диспозиції норми права. Юридичні особливості дисциплінарних, адміністративних, кримінальних, цивільно-правових, конституційних санкцій. Загальнотеоретична класифікація санкцій норм права. Принцип застосування альтернативних санкцій до правопорушення.

41. Співвідношення статті нормативно-правового акту, норми права та нормативно-правового припису.

Пояснити: Визначення: «нормативно-правовий припис», «стаття нормативно-правового акту», «норма права». Стаття нормативно-правового акту як

письмове словесно-логічне вираження нормативно-правового припису у випадку збігу статті та норми права. Особливості нормативно-правового припису у випадку розміщення декількох норм права в одній статті. Особливості нормативно-правового припису у випадку поширення однієї норми права на частини норм права, викладених в декількох статтях нормативно-правового акту.

42. Законність та її принципи.

Пояснити: Визначення: «законність», «правопорядок», «державна дисципліна», «принципи законності». Співвідношення категорій: «закон» та «законність». Характеристика основних принципів законності: загальність, єдність, верховенство закону, невідворотність реалізації законності, неприпустимість протиставлення законності і доцільності, єдність законності і демократії, тощо. Законність як невід’ємна риса демократії, правової держави, формування громадянського суспільства, правотворчої та правозастосовної діяльності. Які існують внутрішньодержавні засоби реалізації законності?

43. Гарантії законності.

Пояснити: Визначення: «законність», «гарантії законності». Гарантії законності як система засобів, способів, прийомів і методів забезпечення законності, направлених на реалізацію норм права та використання прав і виконання юридичних обов’язків. Види гарантій законності та їх соціальна правова сутність: економічні (матеріальні) гарантії, соціальні, політичні, ідеологічні, юридичні. Спеціальні засоби юридичного впровадження гарантій законності у право застосовній діяльності держави, управлінський: засоби попередження правопорушень, юридична відповідальність, засоби примусового характеру, тощо.

44. Правопорядок та співвідношення його із законністю.

Пояснити: Визначення «законність», «правопорядок». Правопорядок як одна із найважливіших функцій держави. В чому полягає суспільна та юридична сутність принципу: «законність – це вимога дотримання законів, а правопорядок – це шляхи дотримання законів»? основні шляхи зміцнення законності і правопорядку: переконання, правове виховання, профілактика правопорушень, застосування до правопорушників суспільного впливу та примусових заходів держави. Державні органи котрі безпосередньо визнанні законодавством як такі, що здійснюють функцію правопорядку. Основні державні (юридичні) напрямки у діяльності органів по здійсненню правопорядку.

45. Державна дисципліна та співвідношення її із законністю та правопорядком.

Пояснити: Визначення: «державна дисципліна», «правопорядок», «законність». Державна дисципліна як основний засіб державно-управлінських функцій в сфері взаємодії суб’єктів правових відносин та основа законності. Спеціально-юридичні категорії які походять від узагальненого поняття «дисципліна»: «трудова дисципліна», «договірна дисципліна», «військова дисципліна»,

«управлінська дисципліна», «виконавча дисципліна», тощо. Їх властивості. Поширення загально-юридичної категорії «дисципліна» на більш вузькі юридичні поняття: «дисциплінарне правопорушення», «дисциплінарне стягнення», «міри дисциплінарного впливу», тощо, що визначають забезпечення режиму відносин між суб'єктами. Юридичні особи, спрямовані на дотримання суб'єктами правовідносин дисципліни. Особливість нормативно-правових актів, котрі рекомендують процедуру режиму дотримання дисципліни. Наприклад: «Правил внутрішнього трудового розпорядку», «Регламенту роботи відповідного органу держави, місцевого самоврядування», «Військових дисциплінарних статутів», тощо.

46. Правомірна поведінка та її структура.

Пояснити: Визначення «поведінка», «правомірна поведінка», «правопорушення». Суб'єктивна та об'єктивна сторони правомірної поведінки. Юридичні допустимі межі правомірної поведінки особи. Основні випадки визнання національним правом поведінку особи правомірною: відповідність діянь особи прямим вимогам норм права; недоведеність правоохоронними та (або) судовими органами складу правопорушення в діяння особи; встановлення судом (органом держави) правомірності поведінки особи як юридичного факту до його спростування; допустимість заподіяння шкоди особою при наявності правомірної поведінки (необхідна оборона, крайня необхідність). Юридичні та моральні засоби формування у особи правомірної поведінки. Структура правомірної поведінки: суб'єктивна та об'єктивна сторони. Їх елементи.

47. Правові відносини, їх структура, зміст, ознаки.

Пояснити: Визначення: «відносини», «правові відносини», «юридичний зміст правовідносин», «фактичний зміст правових відносин», «юридичний факт». Правові відносини як вид суспільних відносин. Історична природа виникнення правовідносин як необхідний засіб врегулювання найважливіших відносин в суспільстві і тих відносин, що не доцільно або неможливо врегулювати іншими соціальними нормами (релігії, моралі, звичаєвими, політичними, тощо). Норми права, як основа правових відносин. Учасники правових відносин. Основні ознаки правових відносин: зв'язок з нормами права свідомо-вольовий характер, фактичний зміст відносин. Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти, мета, юридичні факти.

48. Співвідношення фактичного та юридичного змісту правових відносин.

Пояснити: Визначення: «правові відносини», «фактичний зміст правовідносин», «юридичний зміст правовідносин». Допустимість визнання державного фактичного змісту відносин як таких, що не суперечать, або можуть відповідати юридичному змісту принципом права, або певним інститутом прав. Або, навпаки, – чому у певних випадках держава (законодавець) зобов'язує суб'єктів дотримуватись чіткої формально-юридичної регламентації своїх відносин, і лише тоді визнає їх як юридичними (правовими)?

49. Види правових відносин.

Пояснити: Визначення: «правові відносин», «юридичні факти». Критерії класифікації правових відносин на їх види: за призначенням норм права; за галузевою приналежністю; за кількістю суб'єктів; за розподілом прав та обов'язків суб'єктів; волевиявленням сторін; за тривалістю в часі, тощо. Виокремлення певного предмету правового регулювання і вплив його на формування певного виду галузевих відносин. Підстави виникнення правових відносин певних галузей права.

50. Суб'єкти правових відносин.

Пояснити: Визначення: «суб'єкти правовідносин», «учасники правовідносин», «правоздатність», «деліктоздатність», «суб'єкти права». Співвідношення понять: «суб'єкти правовідносин», «учасники правовідносин», «особи», «сторони правовідносин». Правоздатність суб'єкта як загально-юридична категорія, її ознаки та особливі властивості у сфері тих чи інших галузевих відносин (конституційна, цивільно-правова, трудова правоздатність, тощо). Дієздатність (деліктоздатність) як загально-юридичні категорії, їх ознаки та особливі властивості юридичної регламентації у певній галузі права (цивільній, конституційній, трудовій, кримінальній, тощо). Співвідношення понять «суб'єкти права» та «суб'єкти правовідносин». В чому полягає їхня юридична нетотожність?

51. Об'єкти правових відносин.

Пояснити: Визначення: «об'єкти правових відносин», «предмет правовідносин», «особисті немайнові блага», «майнові блага». Ознаки об'єктів правовідносин. Мета і об'єкти правовідносин. Співвідношення понять «об'єкти правовідносин» і «предмет правовідносин». Особливі властивості об'єктів відносин певних галузей права та їх обороноздатність. Критерії класифікації об'єктів правовідносин (матеріальні, нематеріальні особисті блага; результати творчої діяльності; послуги, роботи, офіційні документи, тощо).

52. Юридичні факти, їх ознаки, види.

Пояснити: Визначення: «юридичні факти»; «правова презумпція»; «правові відносин». Ознаки юридичних фактів. Юридичні факти як певна (конкретна) життєва обставина, з якою норма права пов'язує виникнення, зміну або припинення правовідносин. В якому випадку той чи інший факт набирає статусу юридичного. Особливі властивості юридичних фактів які виникають за волею особи (дії) і які виникають не залежно від волі осіб (події). Критерії класифікації юридичних фактів: за юридичними наслідками; за складом; за тривалістю в часі; у відповідності до виникнення волі суб'єкта, тощо. Юридичний склад як певна кількість юридичних фактів необхідних для виникнення або зміни правових відносин (наприклад: для отримання диплому – ряд дій та подій, як окремих юридичних фактів).

53. Правові презумпції як особливий вид юридичних фактів та їх юридичні наслідки.

Пояснити: Визначення: «юридичні факти», «правові презумпції». Види правових презумпцій (такі, що можуть бути спростовані і ті, що не можуть бути

спростовані). Властивості презумпцій у правозастосувальних актах, та властивості презумпцій встановлених законодавством. Позитивні і негативні правові презумпції. Юридичні наслідки правових презумпцій.

54. Правопорушення, його основні ознаки, види.

Пояснити: Визначення: «правопорушення», «протиправна поведінка», «склад правопорушення»: «суспільна небезпека», «винність», «деліктоздатність», «протиправність», «юридична відповідальність» – як основні ознаки правопорушення. Чому саме такі ознаки характеризують правопорушення як таке? «Правопорушення» – як загальнотеоретична юридична категорія та особливості ознак правопорушення у таких видах як: злочин, адміністративне правопорушення, цивільно-правове правопорушення, конституційне правопорушення, дисциплінарне правопорушення. Характеристика основних (галузевих), видів правопорушень. Правопорушення як антипод правомірної поведінки. Чи всяке невиконання юридичних обов'язків суб'єктом праввідносин є правопорушенням?

55. Характеристика ознаки правопорушення суспільна небезпека.

Пояснити: Визначення: «суспільна небезпека», «шкідливе діяння», «школа», «правопорушення». Школа – як сукупність негативних наслідків правопорушення і як вираз його суспільної небезпечності. Міра суспільної небезпеки, встановленої в гіпотезі норм права, як критерій класифікації правопорушень. Особливості суспільної шкідливості в цивільно-правовому правопорушенні (відсутність поняття суспільної небезпеки). Співвідношення понять «суспільна небезпека» та «вимушена (необхідна) заподіяна шкода» в діяннях особи, що характеризує його як правомірним (необхідна оборона, крайня необхідність, затримання злочинця). Прояв ознаки суспільної небезпеки в особі правопорушника (рецидивіст, раніше судимий); в прояві об'єктивної сторони правопорушення (проникнення, застосування зброї); в суб'єктній стороні правопорушника (умисному діянні, корисливому мотиві); в посяганні на об'єкт правопорушення (життя, здоров'я, громадський порядок). Майнова шкода; моральна (немайнова) шкода; фізична шкода (шкода життю та здоров'ю) – як кінцевий об'єктивний прояв суспільної небезпеки.

56. Характеристика ознаки правопорушення – протиправність.

Пояснити: Визначення: «протиправність», «протиправна діяльність», «правопорушення». Протиправність як необхідна умова юридичної регламентації в законодавчому акті певного діяння як конкретного галузевого правопорушення. Наголосити, що відсутність такої регламентації вказує на можливість правомірної поведінки особи. Чи всяке порушення вимог норм права є протиправним діянням?

57. Характеристика ознак правопорушення – винність.

Пояснити: Визначення: «правопорушення», «винність», «умисел», «необережність», «юридична відповідальність». Винність як ознака суб'єктивної сторони правопорушення. Загальнотеоретичне поняття «винності» та особливість його правової регламентації в цивільному, кримінальному праві.

Умисне діяння та його ознаки. Необережне діяння та його ознаки. Співвідношення понять: «винність» та «юридична відповідальність як таких, що мають спільні конституційні принципи, наприклад: «презумпція невинності»», тощо.

58. Характеристика ознаки правопорушення – деліктоздатність.

Пояснити: Визначення: «правопорушення», «деліктоздатність (деліктоспроможність)», «дієздатність», «особа», «суб'єкт правопорушення», «осудність». Ознаки деліктоздатності. Вік особи – як складова деліктоздатності встановлена законодавством. Осудність особи – як складова деліктоздатності, що встановлюються органами держави (судом, досудовим слідством) в кожному конкретному випадку при вирішенні юридичних ситуацій. В чому полягає співвідношення понять: «деліктоздатність» та дієздатність. Деліктоздатність як елемент суб'єктивної сторони правопорушення. Деліктоздатність як елемент суб'єкту складу правопорушення.

59. Склад правопорушення та його елементи.

Пояснити: Визначення: «склад правопорушення», «суб'єкт правопорушення», «об'єкт правопорушення», «об'єктивна сторона правопорушення», «суб'єктивна сторона правопорушення». Склад правопорушення як характеристика конкретного діяння, що є правопорушенням. Загальнотеоретичне значення складу правопорушення, що поширюються в різних галузях права. Особливості кримінального та адміністративного складу правопорушення. Особливості цивільно-правового складу правопорушення. Співвідношення елементів складу правопорушення з його ознаками. Чому відсутність одного із елементів складу правопорушення визначає відсутність всього складу правопорушення? Поняття матеріального та формального складу правопорушення.

60. Об'єкт правопорушення та його характеристика.

Пояснити: Визначення: «правопорушення», «склад правопорушення», «об'єкт правопорушення» «предмет правопорушення». При яких умовах певні матеріальні та нематеріальні блага є об'єктом правопорушення? Встановлення законодавством тих чи інших благ, що можуть бути певними об'єктами конкретних правопорушень. Співвідношення понять: «об'єкт правопорушення», «загальний об'єкт правопорушення», «родовий об'єкт правопорушення», «предмет правопорушення». Об'єкт правопорушення як загальнотеоретичне поняття та його особливі ознаки в деліктних правопорушеннях та цивільно-правових.

61. Суб'єкт правопорушення, його характеристика та види.

Пояснити: Визначення: «правопорушення», «склад правопорушення», «суб'єкт правопорушення», «особа», «фізична особа», «деліктоздатність», «спеціальний суб'єкт правопорушення». В чому полягає співвідношення понять: «особа» та «суб'єкт правопорушень». Ознаки суб'єкта правопорушення. Деліктоздатність – як ознака суб'єкта правопорушення. Суб'єкт правопорушення, як загальнотеоретична категорія та її особливі ознаки в різних галузях права.

Ознаки спеціального суб'єкта правопорушення. Чому для встановлення певного складу певних правопорушень законодавець встановлює необхідні ознаки спеціального суб'єкта правопорушення? Юридичні наслідки такого встановлення.

62. Суб'єктивна сторона правопорушення та її характеристика.

Пояснити: Визначення: «склад правопорушення», «суб'єктивна сторона правопорушення», «винність», «мета правопорушення», «мотив правопорушення». Суб'єктивна сторона правопорушення, як загальнотеоретична категорія та її особливі ознаки в правопорушеннях різних галузей права. Елементи суб'єктивної сторони: «винність» (умисне діяння, необережне діяння), «мета правопорушення» та «мотив правопорушення» як елементи умисного діяння. Суб'єктивна сторона правопорушення – як вольова ознака суб'єкта правопорушення. Умови відсутності суб'єктивної сторони правопорушення в шкідливому діянні.

63. Об'єктивна сторона правопорушення та її ознаки.

Пояснити: Визначення: «склад правопорушення», «діяння (дія чи бездіяльність)», «об'єктивна сторона правопорушення», «причинний зв'язок між діянням та наслідками», «шкідливі наслідки». Ознаки об'єктивної сторони правопорушення: «діяння (дія та бездіяльність)», «шкідливі наслідки», «причинний зв'язок між діянням та шкідливими наслідками». Об'єктивна сторона правопорушення як загальнотеоретична категорія та її особливості в правопорушеннях різних галузей права. Характеристика додаткових ознак об'єктивної сторони правопорушення: «обстановка діяння», «обставини скоєння діяння». Матеріальні наслідки скоєння діяння та формальні наслідки в характеристиці об'єктивної сторони правопорушення. Умови наявності об'єктивної сторони правопорушення у скоєному діянні. Активний прояв об'єктивної сторони (діяльність) та пасивний прояв об'єктивної сторони (бездіяльність), їх ознаки.

64. Причинний зв'язок між діяннями та наслідками, як необхідна ознака об'єктивної сторони.

Пояснити: Визначення: «склад правопорушення», «об'єктивна сторона правопорушення», «причинний зв'язок між діянням та наслідками», «шкідливі наслідки». Властивості причинного зв'язку між діянням та наслідками – як закономірної необхідності настання таких наслідків. Особливості причинного зв'язку між у матеріальному складі правопорушення та формальному складі. Юридичні прикладні способи встановлення причинного зв'язку між діяннями та наслідками. Відсутність причинного зв'язку – як наслідок відсутності об'єктивної сторони правопорушення. Наслідки припинення розвитку причинного зв'язку для встановлення (наявності чи відсутності) об'єктивної сторони правопорушення.

65. Умисел, його ознаки, види та характеристика.

Пояснити: Визначення: «суб'єктивна сторона правопорушення», «винність», «умисел», «прямий умисел», «побічний (непрямий умисел)». Умисел – як

елемент суб'єктивної сторони та вираз вольової поведінки суб'єкта правопорушення – фізичної особи. Умисел як загальнотеоретична категорія та особливості його ознак в деліктних галузях права. Юридичні наслідки для кваліфікації діяння при встановленні прямого умислу та побічного (непрямого) умислу суб'єкта правопорушення. Характеристика суспільної небезпечності вказаних видів умислу. Суб'єктивне ставлення особи до розуміння характеру суспільної небезпеки та його наслідків від діяння при прямому та непрямому умислах. Відсутність умисного ставлення до діяння та його наслідків як наслідок відсутності суб'єктивної сторони певного складу правопорушення.

66. Необережність, їх види та характеристика.

Пояснити: Визначення: «суб'єктивна сторона правопорушення», «винність», «необережність», «протиправна самовпевненість», «протиправна недбалість». Необережність як елемент суб'єктивної сторони правопорушення та вираз вольової поведінки суб'єкта правопорушення – фізичної особи. Необережність як загальнотеоретична категорія та особливості її ознак в деліктних правопорушеннях. Характеристика «протиправної самовпевненості (самодіяльності)» та протиправної недбалості. Юридична необхідність та юридичні наслідки поділу необережності на вказані види. Суб'єктивне ставлення особи до розуміння характеру суспільної небезпеки свого діяння та до наслідків від діяння при протиправній самовпевненості та протиправній недбалості. Відсутність необережного ставлення до діяння та його наслідків як наслідок відсутності певного складу правопорушення.

67. Юридична відповідальність, ознаки, мета, функції, підстави виникнення та види.

Пояснити: Визначення: «юридична відповідальність», «юридичне покарання», «заходи державного примусу». Ознаки юридичної відповідальності як такі, що відрізняють її від інших заходів державного примусу. Співвідношення понять «юридична відповідальність» та «засоби державного примусу». Юридична відповідальність як ознака правопорушення. Стадії застосування юридичної відповідальності. Юридична процедура її застосування. Види юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Вина як підстава виникнення юридичної відповідальності. Юридична відповідальність як загальнотеоретична категорія. Особливості юридичної відповідальності в різних галузях права. В чому полягає забезпечення юридичної відповідальності держаних суб'єктів цивільно-правових та трудових відносин? Особливості юридичної відповідальності суб'єкта неделіктного правопорушення перед іншим суб'єктом. Особливості застосування юридичної відповідальності у виключних випадках до особи, що є невинною.

68. Принципи юридичної відповідальності

Пояснити: Визначення: «юридична відповідальність», «юридичне покарання», «принципи юридичної відповідальності». Принципи юридичної відповідальності як основні засади оцінки діяння правопорушника. Співвідношення принципів юридичної відповідальності та принципів законності. Характеристика принципів юридичної відповідальності:

«законності», «справедливості», «гуманізму», «доцільності застосування юридичної відповідальності», принципи застосування аналогії права та аналогії закону при встановленні юридичної відповідальності; індивідуалізація застосування юридичної відповідальності; недопустимість застосування декількох видів юридичної відповідальності за скоєння одного правопорушення; юридичної обґрунтованості; презумпції невинності особи.

Література

Основна

1. Гришко О. М. Теорія держави і права [Текст] : практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Ф. П. Шульженка ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2013. – 308 с.
2. **Загальна** теорія держави і права : підручник / за ред.: М. В. Цвік, О. В. Петришин. – Х. : Право, 2010. – 584 с.
3. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, прав. Конструкції та наук. концепції): навч. посіб./ За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко.- К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
4. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: підручник / М.С. Кельман. - К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 716 с.
5. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 432 с.
6. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. – Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
7. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – 368 с.
8. Теорія держави і права: навч. посіб. для підгот. фахівців з інформаційної безпеки / [О.О. Тихомиров, М.М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.]; за заг. ред. Л.М. Стрельбицької. - Київ: Кондор Видавництво, 2016. – 332 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина І. Навчальний посібник / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. - К.: КНТ, 2007. – 288 с.
2. Андріанов К. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини// Право України. - 2003. - № 3. - С. 37-39
3. Бойко І. С. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін. – 2-ге вид., випр. та допов. – О. : Фенікс, 2011. – 152 с.
4. Бочаров Д. Про місце доказового права у системі права // Право України. - 2003. - №2 - С. 30-32
5. Вступ до теорії правових систем: монографія / за заг. ред.: О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрид. думка, 2006. – 432 с.
6. Дахова І. Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України (конституційний аспект) // Право України. - 2002. - № 12. - С.23-25
7. Дегтярьов О. Паспортна система як спосіб забезпечення права громадян на вільний вибір // Право України. - 2005. - № 2. - С. 20-22
8. Загальна теорія держави і права [Текст] : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. [М. В. Цвік та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В.

- Цвіка, д-ра юрид. наук, проф, акад. АПрН України О. В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 583 с.
9. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навчальний посібник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
  10. Зайчук О., Оніщенко Н. Правові системи сучасності та тенденції їх розвитку// Право України.-2002.- №11.- С. 23-25
  11. Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. - 2003. - № 12. - С. 37-39
  12. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання// Право України. - 2003. - № 4. - С. 21-23
  13. Кельман М.С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. Загальна теорія держави і права: Підручник. - Львів: «Новий світ-2000», 2003. - 584 с.
  14. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права// Право України. - 2003. - № 7. - С. 29-30
  15. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2005. - 592 с.
  16. Кузьменко О. Адміністративний процес: сутність і структура // Право України. -2003.- №2.- С. 22-24
  17. Курінний Є. Об'єкт права: доктринальні питання визначення категорії// Право України. - 2003. - № 10. - С. 33-35
  18. Луць Л. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти // Право України. - 2002. - № 9. - С. 7-9
  19. Манжул К.В. Законодавча ініціатива як стадія законодавчого процесу // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - № 1. - С. 18-26
  20. Марчук В. М. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. / В. М. Марчук, О. В. Корольков ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 415 с.
  21. Мірошниченко М. Методологічні передумови класифікації правової системи України // Право України. - 2003. - № 11. - С. 33-35
  22. Нікітін А. Вплив аномії на нормативну поведінку суспільства // Право України. - 2003. - №9. - С. 44-45
  23. Олуйко В., Кондратьєв Р. До питання про межі державної влади (критичні замітки). // Право України. - 2003. - № 2. - С. 17-20
  24. Ониськів М. Глобалізація і правотворення// Право України. - 2002. - № 9. - С. 10-12
  25. Оніщенко Н. Юридичний процес як форма правової діяльності // Право України. - 2002. - № 7. - С. 7-9
  26. Рабінович С.П. Людська гідність: юридична та природно-правова інтерпретації (на матеріалах соціальної доктрини католицизму) // Бюлетень Міністерства юстиції України/- 2005. - № 1. - С. 36-48
  27. Скакун, О. Ф. Теорія держави і права [Текст] : підручник / О. Ф. Скакун. - Х. : КОНСУМ, 2001. - 655 с. Теорія держави і права: посібник для підготовки до іспитів / Пендюра М.М. – К.: КНТ, 2008. – 189 с.
  28. Соколенко Ю. Поняття культурних прав і свобод людини і громадянина // Право України. - 2005. - № 2.- С. 27-31
  29. Темченко В. Право у механізмі забезпечення прав і свобод людини // Підприємництво, господарство і право. - 2005. - № 3. - С. 44-47
  30. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688 с.
  31. Теорія держави і права. Посібник для підготовки до державних іспитів / за заг. ред. О.В. Петришина. – К.: Видавництво «Світ книг», 2012. – 192 с.
  32. Тесленко М. Держава і правова охорона Конституції // Право України. - 2005. - № 2.- С. 89-90

Питання до вступного екзамену з дисципліни

«Кримінальне право України»

1. Поняття кримінального права та його завдання.

Пояснити: Загальні засади кримінального права України. Кримінальне право як окрема галузь. Кримінальне право України як окрема галузь права: поняття, особливості, співвідношення з іншими галузями. Принципи кримінального права України (загальні, міжгалузеві, галузеві).

2. Загальна характеристика кримінального кодексу України.

Пояснити: Джерела кримінального права. Система джерел сучасного кримінального права України. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (далі - КК України) як основне джерело кримінального права України. Особливості нормативних приписів Загальної та Особливої частин КК України. Основні різновиди диспозицій статей Особливої частини КК України. Основні різновиди санкцій статей Особливої частини КК України.

3. Поняття кримінальної відповідальності та її підстави.

Пояснити: Родові та видові ознаки кримінальної відповідальності. Поняття кримінальної відповідальності. Юридична природа, зміст та функції кримінальної відповідальності. Спірні питання кримінальної відповідальності.

4. Поняття закону про кримінальну відповідальність та його функції.

Пояснити: Поняття закону про кримінальну відповідальність. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі: поняття, основні принципи. Особливості набрання та втрати чинності законом України про кримінальну відповідальність. Визначення часу вчинення злочину за КК України. Особливості визначення часу вчинення окремих різновидів злочинів (триваючих та продовжуваних злочинів, злочинів, що вчиняються (можуть вчинятися) кількома діяннями, злочинів з матеріальним складом). Зворотна дія закону України про кримінальну відповідальність у часі. Особливості та межі зворотної дії у часі окремих різновидів законів України про кримінальну відповідальність. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб: поняття та основні принципи (територіальний, громадянства, реальний, універсальний). Місце вчинення злочину. Особливості визначення місця вчинення окремих різновидів злочинів за КК України. Особливості регламентації за кримінальним правом України видачі / не видачі, передачі осіб, що вчинили злочин поза межами України, перейняття кримінального провадження, виконання вироку іноземного суду чи міжнародної судової установи.

5. Складові елементи статей кримінального кодексу України та їх види.

Пояснити: Поняття статті кримінального кодексу. Види статей кримінального кодексу. Приклади з Особливої частини.

6. Поняття злочину, його ознаки та класифікація залежно від ступеня тяжкості.

Пояснити: Поняття злочину (злочинного діяння, кримінального правопорушення) у кримінальному праві. Поняття та ознаки злочину за КК України. Малозначність діяння та її юридичне значення за КК України.

Відмінність злочинів від інших правопорушень. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у КК України. Особливості об'єктів такої класифікації, її формальні критерії (підстави). Види (категорії) злочинів за ступенем їх тяжкості, передбачені КК України. Юридичне значення класифікації злочинів за ступенем тяжкості.

7. Поняття складу злочину та його види.

Пояснити: Основні підходи до розуміння складу злочину в теорії кримінального права. Склад злочину як нормативна юридична конструкція в кримінальному праві; склад злочину як теоретична юридична конструкція; фактичний склад злочину. Основні структурні та змістовні характеристики складу злочину як нормативно-теоретичної юридичної конструкції. Елементи складу злочину. Ознаки складу злочину. Класифікація складів злочину в теорії кримінального права. Окремі підстави (критерії) класифікації, особливості її об'єктів. Види складів злочинів за ступенем суспільної небезпеки. Види складів злочинів за способом описання в статті (частині статті) Особливої частини КК України. Види складів злочинів за конструкцією їх об'єктивної сторони.

8. Поняття об'єкта злочину та його види. Предмет злочину (приклади з Особливої частини КК України).

Пояснити: Поняття об'єкта злочину та його ознаки. Види об'єктів злочину в теорії кримінального права. Визначення об'єкта злочину. Визначення предмету злочину. Потерпілий від злочину та предмет злочину. Поняття, ознаки та основні різновиди потерпілого від злочину. Поняття та ознаки предмета злочину.

9. Поняття об'єктивної сторони складу злочину та його ознаки.

Пояснити: Поняття об'єктивної сторони складу злочину. Ознаки об'єктивної сторони складу злочину та їх юридичне значення. Суспільно небезпечне діяння. Поняття та форми суспільно небезпечного діяння. Дія як активна форма суспільно небезпечного діяння. Бездіяльність як пасивна форма суспільно небезпечного діяння. Особливості кримінальної відповідальності за бездіяльність. Юридичне значення непереборної сили, фізичного або психічного примусу за КК України. Суспільно небезпечні наслідки. Поняття суспільно небезпечних наслідків. Види суспільно небезпечних наслідків за КК України. Причинний зв'язок між діянням та наслідками. Поняття причинного зв'язку. Особливості змісту причинного зв'язку в кримінальному праві. Час, місце, обстановка, знаряддя, засоби, спосіб вчинення злочину. Час вчинення злочину. Місце вчинення злочину. Обстановка вчинення злочину. Знаряддя та засоби вчинення злочину. Спосіб вчинення злочину.

10. Поняття суб'єкта злочину та його ознаки і види (приклади з Особливої частини КК України).

Пояснити: Поняття та ознаки суб'єкта злочину. Види суб'єкта злочину. Спеціальний суб'єкт злочину та основні його різновиди. Вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Загальний вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Знижений вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливості встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Осудність та неосудність. Обмежена осудність. Поняття та критерії осудності. Поняття та критерії неосудності. Юридичне значення неосудності. Поняття та критерії обмеженої

осудності. Юридичне значення обмеженої осудності. Вчинення злочину у стані сп'яніння. Види стану сп'яніння, передбачені КК України. Юридичне значення вчинення злочину в стані сп'яніння.

11. Поняття суб'єктивної сторони злочину та її ознаки (приклади з Особливої частини КК України).

Пояснити: Поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Вина та її форми. Прямий умисел. Непрямий умисел. Відмінність прямого від непрямого умислу. Визначений та невизначений умисел. Злочинна самовпевненість. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу. Злочинна недбалість. Відмінність злочинної недбалості від невинуватого заподіяння шкоди (казусу). Складна (подвійна, змішана) форма вини. Особливості змісту складної (подвійної, змішаної) форми вини у складах злочинів, передбачених КК України. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Мотив вчинення злочину. Мета вчинення злочину. Емоційний стан особи. Помилка та її юридичне значення. Поняття та види помилки у кримінальному праві. Юридична помилка, її основні різновиди та значення. Фактична помилка, її основні різновиди та значення.

12. Поняття вини та її форми.

Пояснити: Поняття вини за КК України. Компоненти, що утворюють зміст вини. Спірні питання щодо вини в науці кримінального права. Ступінь вини як кримінально-правове поняття. Підстави (критерії) поділу вини на форми та види. Кримінально-правове значення поділу вини на форми і види. Приклади з Особливої частини КК України.

13. Умисел та його види.

Пояснити: Умисел як форма вини. Види умислу за КК України. Особливості змісту інтелектуального та вольового моментів прямого та непрямого (евентуального) умислів. Вплив специфічної конструкції юридичного складу злочину на зміст умислу. Види умислу, що виділяються в теорії кримінального права: заздалегідь обдуманий умисел та умисел, що виник раптово; конкретизований та неконкретизований умисли. Кримінально-правове значення зазначених видів умислу. Необережність як форма вини. Види необережності за КК України.

14. Поняття необережності та її види.

Пояснити: Визначення необережності. Види необережності та її характеристика.

15. Помилка, види та її значення для кримінальної відповідальності.

Пояснити: Поняття помилки в кримінальному праві України. Помилка та її значення для кримінальної відповідальності. Юридична помилка та її кримінально-правове значення. Фактична помилка та її кримінально-правове значення.

16. Поняття стадії злочину та її види.

Пояснити: Поняття стадії злочину в теорії кримінального права. Види стадій злочину за КК України. Закінчений злочин. Поняття закінченого злочину за КК України. Особливості визначення моменту закінчення окремих складів злочинів. Готування до злочину. Поняття та ознаки готування до злочину. Види готування до злочину. Відмінність готування до злочину від виявлення наміру вчинити злочин. Замах на злочин. Поняття та ознаки замаху на злочин.

Види замаху на злочин. Закінчений замах на злочин. Незакінчений замах на злочин. Відмінність замаху від готування до злочину. Кваліфікація готування до злочину. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Поняття та ознаки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття. Юридичні наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

17. Добровільна відмова від вчинення злочину, її умови. Відмежування від діяльного каяття.

Пояснити: Добровільна відмова при незакінченому злочині. Поняття добровільної відмови за КК України. Особливості родової юридичної конструкції складу добровільної відмови. Кримінально-правові наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.

18. Поняття співучасті: її об'єктивні та суб'єктивні ознаки.

Пояснити: Поняття співучасті у злочині. Визначення поняття співучасті у злочині за КК України. Об'єктивні ознаки співучасті у злочині. Суб'єктивні ознаки співучасті у злочині. Відмінність співучасті від причетності до злочину. Види співучасників злочину за КК України. Виконавець (співвиконавець). Організатор. Підбурювач. Пособник. Окремі форми співучасті у злочині, передбачені в Загальній частині КК України. Вчинення злочину групою осіб. Вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою. Вчинення злочину організованою групою. Вчинення злочину злочинною організацією. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників злочину. Особливості підстави кримінальної відповідальності співучасників злочину. Особливості та межі кримінальної відповідальності окремих видів співучасників злочину, передбачені КК України. Особливості та межі кримінальної відповідальності учасників організованої групи чи злочинної організації, передбачені КК України. Спеціальні питання кримінальної відповідальності співучасників злочину, передбачені КК України. Добровільна відмова співучасників. Особливості добровільної відмови окремих видів співучасників злочину, передбачені КК України. Кримінально-правова оцінка діянь окремих співучасників за наявності добровільної відмови.

19. Поняття причетності до злочину та її види.

Пояснити: Поняття причетності до злочину. Відмінність причетності до злочину від співучасті у злочині. Особливості регламентації відповідальності за причетність до злочину в кримінальному праві України. Форми причетності до злочину. Приховування злочину: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки в кримінальному праві. Заздалегідь необіцяне придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом. Неповідомлення про злочин: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки в кримінальному праві. Потурання злочину: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки в кримінальному праві.

20. Поняття множинності злочинів та її види.

Пояснити: Поняття множинності злочинів. Юридичні ознаки множинності злочинів. Основні форми множинності злочинів, передбачені КК України. Одиничний злочин як елемент множинності злочинів. Поняття одиничного злочину. Основні різновиди одиничних злочинів. Продовжуваний злочин.

Триваючий злочин. Злочин, склад якого передбачає альтернативні діяння. Складний (складений) злочин. Сукупність злочинів. Поняття та ознаки сукупності злочинів, передбачені КК України. Окремі прояви множинності злочинів, що віднесені до їх сукупності теорією кримінального права та вітчизняною правозастосовною практикою. Відмінність сукупності злочинів від конкуренції норм у кримінальному праві. Види сукупності злочинів. Особливості кваліфікації сукупності злочинів. Повторність злочинів. Поняття та ознаки повторності злочинів за КК України. Відмінність повторності злочинів від продовжуваного злочину. Види повторності злочинів. Юридичне значення повторності злочинів. Особливості кваліфікації повторності злочинів. Рецидив злочинів. Поняття та ознаки рецидиву злочинів за КК України. Співвідношення рецидиву і повторності злочинів. Основні різновиди рецидиву злочинів. Юридичне значення рецидиву злочинів. Особливості кваліфікації рецидиву злочинів.

21. Обставини, що виключають злочинність діяння.

Пояснити: Поняття та юридична природа обставин, що виключають злочинність діяння. Проблеми класифікації цих обставин у науці кримінального права. Необхідна оборона: поняття, ознаки, умови правомірності. Перевищення меж необхідної оборони. Юридична природа ситуації, передбаченої ч. 4 ст. 36 КК України. Провокація оборони. Уявна оборона: поняття за КК України, юридична природа та основні різновиди. Вплив уявної оборони на кримінальну відповідальність особи. Затримання особи, що вчинила злочин: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони. Відповідальність за перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Крайня необхідність: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони. Проблеми відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності. Фізичний або психічний примус: поняття та ознаки. Кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу. Виконання наказу або розпорядження: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Підстави визнання наказу або розпорядження законним. Поняття та ознаки явно злочинного наказу або розпорядження. Правові наслідки відмови від виконання явно злочинного наказу або розпорядження. Особливості кримінальної відповідальності особи, яка віддала явно злочинний наказ або розпорядження, та особи, яка виконала такий наказ або розпорядження. Особливості кримінально-правової оцінки ситуації, в якій особа виконала наказ або розпорядження за обставин, коли вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати його злочинного характеру. Діяння, пов'язане з ризиком: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Поняття та ознаки виправданості ризику за КК України. Невиправданий ризик та його кримінально-правове значення. Виконання спеціального завдання із запобігання чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Специфічні підстави та особливості кримінальної відповідальності особи, яка виконує таке завдання. Загальна характеристика обставин, що виключають злочинність діяння, які не передбачені КК України.

22. Покарання та його види.

Пояснити: Поняття та ознаки покарання за КК України. Мета (цілі) покарання за КК України. Співвідношення покарання та інших заходів кримінального права. Система видів покарань. Основні характеристики системи видів покарань за КК України. Види покарань, передбачені КК України. Характеристика окремих видів покарань за КК України. Види та особливості покарань, які можуть призначатись неповнолітнім. Основні та додаткові покарання. Основні покарання. Додаткові покарання. Покарання, які можуть призначатись і як основні, і як додаткові. Особливості призначення основних та додаткових покарань.

23. Звільнення від кримінальної відповідальності.

Пояснити: Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Відмінність звільнення від кримінальної відповідальності від її виключення. Особливості регламентації звільнення від кримінальної відповідальності в кримінальному праві України. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності за діяння, що містять ознаки корупційних злочинів. Систематизація (класифікація) окремих різновидів звільнення від кримінальної відповідальності в теорії кримінального права. Характеристика окремих різновидів звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених КК України. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

24. Судимість.

Пояснити: Поняття та ознаки судимості. Загально-юридичні та кримінально-юридичні наслідки судимості в юридичній системі України. Особи, які відповідно до КК України визнаються такими, що не мають судимості. Погашення судимості за КК України. Зняття судимості за КК України. Особливості погашення та зняття судимості, передбачені КК України щодо неповнолітніх.

25. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.

Пояснити: Примусові заходи медичного характеру за КК України. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Примусове лікування за КК України. Поняття примусового лікування. Відмінність примусового лікування від примусових заходів медичного характеру. Підстави та умови застосування примусового лікування.

26. Основні різновиди норм та наскрізні юридичні поняття (юридичні конструкції) Особливої частини КК України.

Пояснити: Основні різновиди норм Особливої частини КК України. Норми, що визначають ознаки певних видів злочинів та (або) окремих їх різновидів, та особливості їх змісту. Норми, що визначають межі караності за певні види злочинів та (або) окремі їх різновиди, та особливості їх змісту. Норми, що передбачають звільнення від кримінальної відповідальності за злочини певних видів (окремих їх різновидів), та особливості їх змісту. Норми, що визначають

зміст окремих ознак певних видів злочинів або окремих їх різновидів. Наскрізнi юридичні поняття (юридичні конструкції) Особливої частини КК: близькі родичі, близькі особи, члени сім'ї; малолітній, неповнолітній, дитина; насильство; насильство, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я особи; насильство, яке є небезпечним для життя чи здоров'я особи; втручання; перешкоджання; знищення; пошкодження; примушування; погроза; тяжкі наслідки; загибель людей. Особливості змісту наведених юридичних понять (юридичних конструкцій) в окремих статтях Особливої частини КК України.

27. Загальна характеристика злочинів проти національної безпеки України.

Пояснити: Поняття злочинів проти основ національної безпеки України, їх система. Загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України. Кримінально-правова характеристика конкретних злочинів: дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади; посягання на територіальну цілісність і недоторканість України; державна зрада поняття державної і військової таємниці; посягання на життя державного і громадського діяча, об'єкти цього злочину; диверсія; шпигунство, його відмінність від державної зради.

28. Загальна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи.

Пояснити: Злочини проти життя особи. Поняття та види вбивства за КК України. Кваліфіковані види умисного вбивства: зміст окремих обтяжуючих обставин, особливості кваліфікації. Привілейовані види умисного вбивства: особливості складів злочинів. Вбивство через необережність: особливості складів злочину, співвідношення зі злочинами, склади яких передбачають загибель людини (людей). Злочини проти здоров'я особи. Поняття і види тілесних ушкоджень. Умисне тяжке тілесне ушкодження: особливості складів злочину, кваліфікація у разі поєднання з вчиненням інших злочинів. Розлад здоров'я як ознака окремих видів тілесних ушкоджень. Втрата працездатності як ознака окремих видів тілесних ушкоджень. Співвідношення катування, умисного заподіяння тілесних ушкоджень та нанесення побоїв. Розмежування складів злочинів - залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

29. Злочини проти волі, честі та гідності особи.

Пояснити: Захоплення заручників: особливості складів злочину, співвідношення з незаконним позбавленням волі або викраденням людини. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: особливості змісту окремих ознак складів злочину.

30. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Пояснити: Зґвалтування: юридична характеристика потерпілої особи та об'єктивної сторони основного і кваліфікованих складів злочину. Особливості врахування окремих проявів фізичного насильства при кваліфікації насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Відмежування примушування до вступу в статевий зв'язок від зґвалтування і насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

31. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина.

Пояснити: Діяння у складах злочинів проти виборчих прав. Діяння у складі порушення недоторканості житла громадян. Інформація, незаконні діяння щодо

якої може утворювати окремі склади злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина. Діяння у складі грубого порушення законодавства про працю. Предмет у складі порушення авторського права й суміжних прав.

32. Злочини проти власності.

Пояснити: Корисливі посягання на власність. Загальні ознаки злочинів, пов'язаних з незаконним оберненням чужого майна на користь винуватого чи третіх осіб («розкрадання»). Момент визнання злочину закінченим у складах окремих корисливих посяганнях на власність. Таємність як ознака крадіжки. Відмінність крадіжки від грабежу. Діяння у складі розбою. Відмінність розбою від насильницького грабежу. Діяння у складі вимагання. Відмінність вимагання від розбою та грабежу. Способи вчинення шахрайства. Відмінність привласнення, розтрати та заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем від крадіжки та шахрайства. Відмінність шахрайства від заподіяння майнової шкоди шляхом обману чи зловживання довірою. Кількісні характеристики в складах корисливих посягань на власність. Некорисливі посягання на власність. Об'єктивні ознаки в складах умисного знищення та пошкодження чужого майна. Діяння в складах самовільного зайняття земельної ділянки та самовільного будівництва.

33. Злочини у сфері господарської діяльності.

Пояснити: Документи, підроблення яких може утворювати окремі склади злочинів у сфері господарської діяльності. Предмет контрабанди. Ознаки об'єктивної сторони у складі контрабанди. Діяння у складах ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів та ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Діяння у складі фіктивного підприємництва. Відмінність протидії законній господарській діяльності від вимагання. Діяння у складі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Відмінність шахрайства з фінансовими ресурсами від шахрайства та від ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів. Інформація, незаконні діяння щодо якої може утворювати окремі склади злочинів у сфері господарської діяльності.

34. Злочини проти громадської безпеки.

Пояснити: Діяння у складі створення злочинної організації. Особливості кваліфікації злочинів, вчинених у складі злочинної організації. Поняття банди. Форми бандитизму. Поняття воєнізованого та збройного формування, відмінність між ними. Діяння у складі терористичного акта. Мета у складі терористичного акта. Незаконні діяння зі зброєю, що передбачені у складах злочинів проти громадської безпеки.

35. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Пояснити: Діяння у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту. Наслідки у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту. Суб'єкти у складах злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту.

36. Злочини проти громадського порядку та моральності.

Пояснити: Діяння у складах хуліганства. Відмінність хуліганства, вчиненого групою осіб, від групового порушення громадського порядку. Об'єктивні ознаки у складах масових заворушень.

37. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

Пояснити: Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, їх місце у складах відповідних злочинів. Діяння у складах злочинів, предметом яких є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори. Діяння у складах злочинів, що сприяють поширенню наркоманії.

38. Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

Пояснити: Предмет у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Потерпілий у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Суспільно небезпечні діяння у складах злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

39. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Пояснити: Зміст понять «зловживання владою», «зловживання службовим становищем», «зловживання повноваженнями» у складах злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Об'єктивні ознаки у складах перевищення влади або службових повноважень. Наслідки у складах злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Предмет службового підроблення. Поняття неправомірної вигоди у складах злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Суб'єкт злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

40. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Пояснити: Зміст діяння у складах злочину - планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни. Особливості об'єкта та об'єктивної сторони у складах злочину - порушення законів та звичаїв війни. Особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін у складах геноциду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З «КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

Основна література:

1. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Р. В. Вереша; Акад. адвокатури України. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 320 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право Навчальний посібник / За заг. ред. М.І. Хавронюка. – К. Ваіте:, 2014. – 944 с.
3. Кримінальне право України. Особлива частина. Альбом схем [Текст]: навчальний посібник / [І.А. Вартилицька І.А., В.Я. Горбачевський, О.В. Микитчик, В.С. Плугатир, М.В. Плугатир]. – Київ: Алерта, 2015. – 576 с.

4. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова, 2020. – 584 с.
5. Кримінальне право України: Загальна частина: посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В.І. Тютюгін, О.Д. Комаров, М.А. Рубащенко. 2019 – 224 с.
6. Концептуальні засади нової редакції Кримінального кодексу України: матер. міжн. Наук. конф., м. Харків, 17-19 жовт. 2019 р. – 500 с.
7. Правила кримінально-правової кваліфікації у постановах Пленуму Верховного Суду України: практ. посібник. – Харків: Видавництво “Фінарт”. 2012 – 196 с.
- 8. Науково практичний коментар Кримінального кодексу України.** Станом на 21 лютого 2020 року. (текст) За заг. ред. Лошицького М.В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2020. 864 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: Навчальний посібник / За редакцією О.М. Омельчука. - К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. - 208 с.
10. Митрофанов І. І. Загальна частина кримінального права України : навч . посіб . / Митрофанов Ігор Іванович // Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. – Одеса: Фенікс, 2015. – 576 с.

Рекомендована література

1. Селецький С. І. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / С. І. Селецький. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 180 с.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Загальна частина. Особлива частина. За редак. Потебенька М.О., Гончаренко В.Г., Форум, К.:2001.-388с.; 942с.
3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар. За редак. Малярєнка В.Т., Гончаренка В.Г., Форум, К.: 2003.-940с.
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар. За редак. Сташиса В.В., Тація В.Я., К.:2003.-1194с.
5. Мельник М.І. Корупція. К.: Атака, 2001.-304с.
6. Ординський В.Л., Марітчак Т.М. Виявлення, усунення та попередження помилок у кваліфікації злочинів на досудовому слідстві. Вісник Львівського інституту внутрішніх справ., Львів-202.-С. 3-11.
7. Наджафов О. Відмежування злочинів, передбачених ст. 212 і ст. 222 КК України. „Прокуратура. Людина. Держава”, 2005.-Кз2.-С.40-48. .
8. Лизогуб Я. Щодо юридичної узгодженості окремих предметів ст. 143 КК України. Там же, С. 49-53.
9. Капліна О. Проблеми забезпечення адекватності тлумачення ч. 4 ст 61 КПК України при усуненні захисника від участі у кримінальній справі. Юридична Україна., 2005. — С.59-63.
10. Дуванський О. Деякі проблеми співучасті за КК України. „Прокуратура. Людина. Держава" 2005. - №9.-С.29-32.
11. Брич Л., Навроцький В. Деякі міркування щодо всеосяжного погляду на Особливу частину КК України. Там же, С. 105-117.
12. Постанови Пленуму Верховного Суду № 2 від 27.02.2004 р. „Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення

- неповнолітніх у злочину чи іншу антигромадську діяльність". Вісник Верховного Суду України. №4-2004 р.
13. Марітчак Т.М, Проблеми визначення обсягів, що підлягають дослідженню. Вісник Верховного Суду України. №5-2004 р.
14. Маляренко В.Т. Щодо повернення судом кримінальної справи на додаткові розслідування. Вісник Верховного Суду України. №6-2004 р.
15. Маляренко В.Т. Про досудове слідство, його недоліки й реформу. Вісник Верховного Суду України. №8-2004 р.
16. Постанова Пленуму Верховного Суду України №34 від 25.04.2003 р. „Про практику застосування судами запобіжного закону у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою на стадіях дізнання і досудового слідства". Вісник Верховного Суду України. №3-2004 р.
17. Вісники Конституційного Суду України №№1-9-2005.
18. Статистичні дані судової і слідчої практики за 2004-2005 рр.
19. Государський В.Ф., Марітчак Т.М. Виявлення та виправлення помилок у класифікації злочинів під час розгляду справи судом у першій інстанції. Життя і права. №1-2004.-С.54-60.
20. Брич Л.Т, Закономірності розмежування етапів злочинів. Життя і право. №7-2004.-С.67-74.
21. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України : монографія / Л. М. Кривоченко. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 120 с.

Питання до державного екзамену з дисципліни

«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»

1. Цивільне право як галузь українського права.

Пояснити: Поняття цивільного права як галузі права. Ознаки цивільного права як самостійної галузі права. Предмет цивільного права: поняття та складові частини. Ознаки предмету цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Засади цивільного права та законодавства. Функції цивільного права. Загально-правові та спеціально-галузеві (цивілістичні) функції цивільного права. Структура (система) цивільного права. Норма права, інститут права, підгалузь (розділ) як складові системи права.

2. Поняття цивільних правовідносин та їх ознаки.

Пояснити: Загальна характеристика суб'єктів та об'єктів цивільних правовідносин. Учасники цивільних правовідносин: поняття, ознаки. Фізичні особи, юридичні особи як учасник цивільних правовідносин. Держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних правовідносин. Інші суб'єкти публічного права як учасники цивільних правовідносин. Цивільна правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин. Правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб.

3. Об'єкти цивільних правовідносин.

Пояснити: Ознаки та види об'єктів цивільних правовідносин. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Суб'єктивне цивільне право та його зміст. Суб'єктивний цивільний обов'язок та його зміст. Обов'язок активного та пасивного типу. Структура змісту цивільних правовідносин.

4. Види цивільних правовідносин.

Пояснити: Майнові та немайнові правовідносини. Абсолютні та відносні правовідносини. Регулятивні та охоронні правовідносини. Речові та зобов'язальні правовідносини. Прості та складні правовідносини: поняття та ознаки. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин: поняття та види. Класифікація юридичних фактів. Дії та події. Юридичні акти та юридичні вчинки.

5. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.

Пояснити: Поняття фізичної особи та її ознаки. Поняття «фізична особа» і «людина». Правоздатність фізичних осіб: поняття та зміст. Характерні ознаки правоздатності. Виникнення та припинення правоздатності фізичних осіб. Зміст (обсяг) правоздатності фізичної особи. Обсяг прав, які становлять зміст цивільної правоздатності. Ім'я фізичної особи: поняття, порядок обрання. Зміна імені та порядок її реалізації. Місце проживання фізичної особи. Місце проживання особи та місце її перебування. Порядок обрання та визначення місця проживання фізичної особи. Поняття та елементи дієздатності фізичної особи. Повна дієздатність фізичних осіб. Часткова дієздатність фізичних осіб. Надання повної цивільної дієздатності фізичній особі. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.

6. Опіка та піклування.

Пояснити: Поняття, зміст, підстави встановлення. Особи, над якими встановлюється опіка та піклування. Правовий статус опікунів та піклувальників. Реалізація прав чинів опікунами в інтересах підопічних: поняття, умови, обмеження. Припинення опіки та піклування: поняття, підстави, порядок. Інститут помічника в цивільному праві: поняття, підстави реалізації. Правовий статус помічника. Припинення повноважень помічника.

7. Юридичні особи.

Пояснити: Поняття та ознаки юридичної особи. Майнова самостійність юридичної особи та її зміст. Здатність юридичної особи нести відповідальність за своїми зобов'язаннями. Здатність бути позивачем та відповідачем у суді як ознака юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи: поняття та зміст. Цивільна правоздатність юридичної особи. Місце знаходження юридичної особи. Філії та представництва юридичних осіб. Класифікація юридичних осіб: поняття, підстави.

8. Цивільна правоздатність фізичних і юридичних осіб.

Пояснити: Поняття цивільної правоздатності. Суб'єкти. Цивільна правосуб'єктність. Порядок виникнення цивільної правоздатності. Зміст цивільної правоздатності. Припинення цивільної правоздатності.

9. Цивільна дієздатність фізичних і юридичних осіб.

Пояснити: Поняття цивільної дієздатності. Суб'єкти. Обсяг цивільної дієздатності. Повна дієздатність. Неповна дієздатність. Часткова дієздатність. Обмежена дієздатність. Визнання особи недієздатною.

10. Об'єкти цивільних прав (правовідносин).

Пояснити: Поняття та ознаки об'єкта цивільних правовідносин. Класифікація об'єктів цивільних прав (правовідносин). Речі як об'єкти цивільних прав. Речі приватного права: поняття, види. Повністю або частково обороноздатні речі. Правовий режим речей: поняття, зміст, види. Нерухомі речі як об'єкти цивільних правовідносин: поняття, ознаки, види. Особливості правового режиму нерухомості. Класифікація речей. Гроші (грошові кошти) – особливий різновид рухомого майна. Валютні цінності: поняття та порядок їх використання. Цінні папери як об'єкти цивільних прав (правовідносин): поняття, сутність, види. Акції, облігації (види), казначейські зобов'язання держави, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні папери та їх ознаки.

11. Дії та результат дій як об'єкт цивільних прав (правовідносин).

Пояснити: Поняття послуги та її здійснення. Результат дій (результат робіт) як об'єкт цивільних правовідносин. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інші об'єкти права інтелектуальної власності та їх правовий режим. Інформація як об'єкт цивільних прав. Конфіденційна інформація. Державна таємниця щодо інформації. Комерційна таємниця. Службова таємниця. Професійна таємниця. Інформація, яка підлягає охороні.

12. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав: поняття та види.

Пояснити: Цивільно-правовий захист особистих немайнових благ цивільним законодавством. Особисті немайнові права, спрямовані на індивідуалізацію особи. Особисті немайнові блага, спрямовані на забезпечення особистої недоторканості фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують недоторканість особистого життя громадян.

13. Здійснення цивільних прав: поняття, способи, порядок.

Пояснити: Принципи здійснення цивільних прав. Способи здійснення цивільних прав. Гарантії права особи на здійснення нею цивільного права. Відмова від права: поняття та наслідки. Межі здійснення цивільних прав: поняття, зміст, тлумачення. Зловживання правом та зміст. Забезпечення виконання обов'язків. Засоби заохочення у цивільному праві.

14. Загальні положення про захист цивільних прав та інтересів.

Пояснити: Поняття захисту цивільних прав та інтересів. Способи захисту: поняття та види. Форми захисту цивільних прав: поняття та види. Порядок захисту цивільних прав та інтересів. Підстави для захисту цивільних прав.

Поняття та зміст цивільного інтересу. Право на звернення до суду за захистом цивільного права та інтересу. Захист прав та інтересів судом. Способи захисту судом цивільних прав та інтересів: поняття та види. Захист цивільних прав та інтересів у адміністративному порядку. Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом. Самозахист цивільних прав та інтересів: поняття, зміст та реалізація.

15. Поняття правочину та його ознаки.

Пояснити: Відмінність право чинів від інших юридичних фактів у цивільному праві. Зміст правочину. Правочиноздатність суб'єктів правочину. Форма правочину. Презумпція правомірності правочину: поняття, зміст, спростування. Наслідки недотримання письмової форми правочину. Нотаріальне посвідчення правочину: поняття, зміст, реалізація. Державна реєстрація правочинів: поняття, підстави, наслідки. Тлумачення правочину. Недійсність право чинів: поняття, підстави, наслідки. Загальні підстави визначення правочину недійсним.

16. Поняття представництва у цивільному праві та його види.

Пояснити: Підстави виникнення представництва. Добровільне представництво. Комерційне представництво: поняття, зміст, реалізація. Законне представництво: поняття, зміст, реалізація. Правовий статус законних працівників. Права та обов'язки учасників правовідносин представництва. Представництво за довіреністю. Умови чинності довіреності. Строк дії довіреності. Схвалення дій представника та його наслідки.

17. Поняття власності та права власності.

Пояснити: Зміст права власності. Володіння майном. Користування майном. Форми та види власності в Україні. Право власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Непорушність права власності та його реалізація. Ознаки права власності як суб'єктивного права. Право володіння: поняття та зміст. Право користування: поняття та зміст. Право розпоряджання: поняття, зміст. Здійснення права власності: поняття, зміст, способи.

18. Види права власності.

Пояснити: класифікації права власності за формами власності. Поділ права власності на види за суб'єктами права власності. Поняття приватної власності. Поняття державної власності. Поняття комунальної власності. Поняття та види права власності. Право власності українського народу. Право державної власності. Право приватної власності. Право власності Автономної Республіки Крим. Право комунальної власності як власності територіальних громад. Обмеження права власності: ступінь, форми, порядок. Момент набуття права власності. Правовстановлюючі документи: поняття, зміст.

19. Поняття і види права приватної власності.

Пояснити: «Ідеальна» та «реальна» частка у праві спільної власності. Право спільної часткової власності: поняття, зміст, ознаки. Підстави виникнення та

припинення права спільної часткової власності на майно. Особливості права спільної часткової власності на майно.

20. Право спільної сумісної власності: поняття, зміст, ознаки.

Пояснити: Підстави виникнення права спільної сумісної власності. Набуття майна подружжям, набуттям майна внаслідок спільної праці громадян – як способи виникнення права спільної сумісної власності. Набуття майна внаслідок спільної праці членів сім'ї. набуття майна особами, що ведуть селянське (фермерське) господарство. Здійснення права спільної сумісної власності: поняття, способи, порядок та умови. Припинення права спільної сумісної власності. Способи поділу спільної сумісної власності.

21. Захист права власності.

Пояснити: Охорона права власності в Україні. Захист права власності: поняття, зміст, засади, підстави, порядок. Ознаки цивільно-правового захисту відносин власності. Цивільно-правові засоби захисту права власності: поняття, зміст, види. Ребчово-правові та зобов'язально-правові засоби захисту права власності. Позов власника про витребування майна з чужого незаконного володіння: поняття, зміст, підстави та умови. Неможливість віндикації. Добросовісний та недобросовісний незаконний володілець майном: поняття, ознаки. Інші способи захисту права власності: поняття та види.

22. Суміжні речові права.

Пояснити: Загальна характеристика права на чужі речі. Ознаки права на чужі речі. Права користування чужими речами. Права розпорядження чужими речами. Поняття сервітуту та його зміст. Емфітевзис та його ознаки. Суперфіцій та його ознаки. Право володіння та його зміст. Інші речові права на майно. Іпотека. Право користування чужим майном (сервітут). Зміст сервітуту. Суб'єкти та об'єкти права користування чужим майном. Види сервітутів. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Суб'єкти та об'єкти емфітевзису. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Суб'єкти та об'єкти суперфіціарних відносин.

23. Володіння і правоволодіння чужим майном.

Пояснити: Поняття володіння його зміст та ознаки. Законне та незаконне володіння. Незаконне добросовісне та недобросовісне володіння. Підстави виникнення володіння майно. Право володіння чужим майном. Суб'єктний та об'єктний склад права володіння чужим майном. Поняття «право володіння» та «фактичне володіння» майном. Зміст права володіння чужим майном. Підстави виникнення права володіння чужим майном. Припинення права володіння чужим майном.

24. Право інтелектуальної власності.

Пояснити: Поняття та види інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності: поняття, зміст, ознаки. Право інтелектуальної власності за цивільним кодексом України. Суб'єкти права

інтелектуальної власності: поняття, правовий статус. Особливості немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт. Види об'єктів інтелектуальної власності. Види права інтелектуальної власності в Україні. Захист права інтелектуальної власності. Поняття порушення права інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності судом: поняття та способи.

25. Загальні положення про зобов'язання.

Пояснити: Поняття та зміст зобов'язання. Ознаки зобов'язальних правовідносин. Класифікація зобов'язань: підстави та види. Договірні та не договірні зобов'язання. Регулятивні та охоронні зобов'язання. Односторонні та зустрічні (взаємні) зобов'язання. Головні (основні) та додаткові (акцесорні) зобов'язання. Елементи зобов'язань: поняття, види та зміст. Суб'єкти зобов'язань та їх характеристика. Солідарні зобов'язання: поняття, види, ознаки. Об'єкт зобов'язання: поняття та характеристика. Підстави виникнення зобов'язань.

26. Виконання зобов'язань: поняття, зміст, вимоги.

Пояснити: Принципи виконання зобов'язань та їх види. Реальне виконання зобов'язання: поняття, зміст, ознаки. Виконання зобов'язання належним чином: поняття, зміст. Виконання зобов'язання щодо належного предмету. Виконання зобов'язання належними сторонами. Виконання зобов'язання у належний строк. Виконання зобов'язання у належному місці. Виконання зобов'язання належним способом. Особливості виконання грошових зобов'язань. Особливості виконання зобов'язань з кількома кредиторами та кількома боржниками. Дострокове виконання зобов'язань: поняття, умови, наслідки.

27. Відповідальність у цивільному праві.

Пояснити: Цивільно-правова відповідальність за невиконання зобов'язань: поняття, зміст, умови. Часткова та солідарна відповідальність боржників. Додаткова (субсидіарна) відповідальність боржника. Повна та обмежена відповідальність боржника. Відповідальність за свої дії та за дії інших осіб. Форми цивільно-правової відповідальності: поняття та види. Загальні та спеціальні форми цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності: поняття та види. Вина кредитора. Непереборна сила. Випадок. Інші обставини, що спричинили неможливість виконання зобов'язання: поняття та види.

28. Цивільно-правовий договір.

Пояснити: Поняття договору у цивільному праві. Співвідношення категорії «договір» та «правочин». Сутність, ознаки та значення договору у цивільному праві. Функції договору: поняття, види, зміст. Свобода договору та її зміст. Види договорів. Консенсуальні та реальні договори. Односторонні та багатосторонні договори. Оплатні та безоплатні договори. Остаточні та попередні договори. Майнові та організаційні договори. Звичайні (приватноправові) та договори публічні. Поняття господарського (підприємницького) договору та його ознаки. Підприємницький договір –

різновид цивільно-правового договору. Загальні (спільні) та спеціальні ознаки підприємницького договору. Класифікація підприємницьких договорів. Біржові угоди (договори): поняття, зміст. Види біржових угод (договорів).

29. Зобов'язання, що виникають в наслідок заподіяння шкоди.

Пояснити: Поняття зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Елементи і зміст зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Шкода. Підстави звільнення від відповідальності. Сторони в зобов'язаннях, які виникають внаслідок заподіяння шкоди. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду. Поняття джерела підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, яка заподіяна джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду заподіяну неповнолітніми, недієздатними особами та особами, які не розуміли значення своїх дій. Відповідальність за шкоду заподіяну в стані необхідної оборони і крайньої необхідності або завданої прийняттям закону про припинення права власності. Відповідальність за моральну шкоду: поняття моральної шкоди, підстави відповідальності.

30. Поняття та значення спадкування. Спадкування за законом і заповітом.

Пояснити: Спадкоємство та його види. Підстави спадкування. Відкриття спадщини. Суб'єкти та об'єкти спадкування. Склад спадщини, права та обов'язки, що не входять в склад спадщини. Спадкоємці за законом, порядок закликання до спадкування. Частки спадкоємців за законом у спадковій масі. Спадкування по праву представлення. Способи і термін прийняття спадщини. Спадкоємна трансмісія. Оформлення спадкових прав. Правові наслідки прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємця за боргами спадкодавця. Розподіл спадкового майна. Охорона спадкового майна. Відмова від спадщини, її оформлення і правові наслідки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З «ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА»

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України. -1996. -№30.- Ст. 141.*
2. Цивільний кодекс України від 14.01.2003 року.
3. Господарський кодекс України від 14.01.2003 року.
  1. Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18 червня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України. 1991. №38. Ст. 508.*
  2. Про дію міжнародних договорів на території України: Закон України від 10 грудня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. №10. Ст. 137.*
  3. Про товарну біржу: Закон України від 10 грудня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України. - 1992. -№ 10. — Ст. 139.*
  4. Про приватизаційні папери: Закон України від 6 березня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. №24. Ст. 352.*

5. Про оренду державних підприємств і організацій: Закон України від 10 квітня 1992 року *Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 416.*
6. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. №34. Ст. 504.*
7. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. №36. Ст. 524.*
8. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. №47. Ст. 642.*
9. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.*
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року. *Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст. 19.*
11. Повітряний кодекс України: Закон України від 4 травня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1993. №25. Ст. 274.*
12. Про стандартизацію і сертифікацію: Закон України від 10 травня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1993. № 27. Ст. 289.*
13. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 року *Відомості Верховної Ради України. 1993. № 33. Ст. 345.*
14. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383.*
15. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 36.*
16. Про міжнародні договори і угоди: Закон України від 23 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. №10. Ст. 45.*
17. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.*
18. Про органи реєстрації актів громадянського стану: Закон України від 24 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. № 14. Ст. 78.*
19. Про національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. № 15. Ст. 86.*
20. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України від 5 липня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. №31. Ст. 286.*
21. Кодекс України про надра: Закон України від 27 липня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. №36. Ст. 340.*
22. Про транспорт : Закон України від 10 листопада 1994 року. *Відомості Верховної Ради України. 1994. №51. Ст. 446.*
23. Водний кодекс України: Закон України від 6 червня 1995 року. *Відомості Верховної Ради України. 1995. №24. Ст. 189.*
24. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29 червня 1995 року. *Відомості Верховної Ради України. 1995. №25. Ст. 191*
25. Про промислово-фінансові групи: Закон України від 21 листопада 1995 року. *Відомості Верховної Ради України. 1996. №23. Ст. 88.*
26. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України. 1996. №51. Ст. 292.*
27. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 року. *Відомості Верховної Ради України. 1997. № 5. Ст. 28.*
28. Про видавничу справу: Закон України від 5 червня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1997. №32. Ст. 206.*
29. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення: Закон України від 23 вересня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1997. № 48. Ст. 296.*
30. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів Закон України від 23 вересня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1997. № 50. Ст. 302.*

31. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1998. № 8. Ст. 28.*
32. Про лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1998. № 16. Ст. 68.*
33. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.*
34. Про кінематографію: Закон України від 13 січня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України. 1998. №22. Ст. 114.*
35. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14 вересня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України. 1999. №'44. Ст. 391.*
36. Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державну кошти: Закон України від 22 лютого 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2000. № 20. Ст. 148.*
37. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23 березня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2000. №24. Ст. 183.*
38. Про майнову відповідальність за порушення умов договору підряду (контракту) на виконання робіт на будівництві об'єктів: Закон України від 6 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2000. № 27. Ст. 212.*
39. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2000. № 28. Ст. 222.*
40. Про внесення змін до Закону України. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі Закон України. *Відомості Верховної Ради України. 2009. №37. Ст. 307.*
41. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 1 червня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2000. № 38. Ст. 315.*
42. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України від 21 грудня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. № 7. Ст. 35.*
43. Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності: Закон України від 21 грудня 2010 року. *Відомості Верховної Ради України. 2010. № 8. Ст. 37.*
44. Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю): Закон України від 18 січня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. №11. Ст. 55.*
45. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. №13. Ст. 65.*
46. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст.105.*
47. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. № 24 Ст.128.*
48. Про стандартизацію: Закон України від 17 травня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. № 31 Ст.145.*
49. Про підтвердження відповідності: Закон України від 17 травня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. №32 Ст.169.*
50. Про народні художні промисли: Закон України від 21 червня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. № 41 Ст.199.*
51. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. №42. Ст.213.*
52. Про внесення змін до Закону України. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 21 червня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України. 2001. №43 Ст.214.*

Основна література:

1. Дзера О.В. Цивільне право України. Загальна частина – Київ, Юрінком Інтер, 2014 р. – 976 с.
2. Дзера О.В. Цивільне право України. Особлива частина – Київ, Юрінком Інтер, 2014 р. – 890 с.

3. Тетарчук І. В. Цивільне право України. Навч. посіб. для підготовки до іспитів – К., 2014. – 202 с.
4. Цивільне право України: Загальна частина: *Підручник*. Затверджено МОН / За ред. В.Г. Фазикоша. – К., 2010. – 631 с.
5. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.
6. Яворська О. С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України: навч. посіб. / О. С. Яворська. – К. : Атака, 2008.

Рекомендована література

1. Бервено С.М. Проблеми договірного права України. – К.: Юрінком Інтер, 2006.
2. Берестова І.Е. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави: загальнотеоретичні проблеми та правові наслідки. Монографія. ЮАМВС 2005
3. Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві. - К.: Юрінком Інтер, 2005.
4. Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві. - К.: Юрінком Інтер, 2005.
5. Гладков Едуард. Договірні зобов'язання та їх окремі види. - К.: МедіаПро, 2005.
6. Кот О.О. Перехід прав кредиторів: Історія. Теорія. Законодавство. - К.: Юрінком Інтер, 2002.
7. Луць А.В. Свобода договору в цивільному праві України. - К.: Школа, 2004.
8. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності. -К.: Юрінком Інтер, 2001.
9. Мережко А.А. Договір в частном праве. - К., 2003.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. За ред. проф. Коссака В.М. - К., 2004.
11. Цивільне право України. Академічний курс. Ч.2. За ред. Шевченко Я.М. - К., 2006.
12. Цивільний кодекс України. Коментар. За ред. Шевченко Я.М. – К., 2004.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінку виконання завдань фахового вступного випробування здійснюють члени фахової екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв оцінювання. Оцінювання рівня якості підготовки вступника здійснюється членами фахової екзаменаційної комісії на основі принципів об'єктивності, індивідуальності, комплексності та компетентнісного підходу з урахуванням набутої системи універсальних і спеціальних професійних компетентностей, які відображають результати навчання (компетентності). Результати оцінювання рівня якості підготовки вступника повинні довести, що він(вона):

- має концептуальні знання, здобуті у процесі навчання та практичної діяльності, включаючи основи знань сучасних досягнень науки у сфері професійної діяльності;

- вміє розв'язувати складні та непередбачувані завдання і проблеми з предмета професійної діяльності, що вимагає самостійного збирання та інтерпретації інформації, вибір методів та засобів вирішення, застосування інноваційних підходів.

Оцінювання виконаних завдань фахового вступного випробування проводиться відповідно до прийнятого порядку за двохсотбальною системою. Підсумкова оцінка складається із суми балів за виконання тестових завдань. Розподіл балів за правильні відповіді на тестові запитання наведено в таблиці 1.

Критерії оцінювання:

Високий рівень (176-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повному ступені засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури.

Достатній рівень (152-175 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (128-151 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але робить помилки.

Низький рівень (104-127 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.

До участі у конкурсі не допускається (0-103 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.